

Nr 38.

Ankom till riksdagens kansli den 6 maj 1918 kl. 4 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckt motion angående ändring i 34 och 48 §§ av förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker.

(2:a avd.)

Närvarande: herrar Hammarström, Jacob Larsson, Lyckholm, Bäckström, Östberg, Wijk, Källman, Månsson i Hageström, Jonsson i Hökhult, Berg i Staby, Bergman, Danström, Knaust, Forssman, Johannes Åkesson, Bökelund, Johansson i Kullersta, Olsson i Ramsta, Uddenberg och Jönsson i Fridhill.

I en inom första kammaren väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 98, av herr *Petrén, Alfred*, och herr *Ljunggren, Elof*, har hemställts, »att riksdagen måtte besluta sådan ändring av 34 och 48 §§ i förordningen angående försäljning av rusdrycker den 14 juni 1917, att rusdrycker icke må utminuterat till den, som icke fyllt 25 år, och att spritdrycker ej må till någon utminuterat i större myckenhet än en liter i kalendermånaden.»

Beträffande motiveringen för detta förslag tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Den föreliggande motionen åsyftar ändring på ett par av de viktigare punkterna i den lagstiftning angående försäljning av rusdrycker, som an

Utskottet.

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 7 saml. 29 häft. (Nr 38.)

togs av 1917 års riksdag och som föreligger i förordningen angående försäljning av rusdrycker den 14 juni 1917. Erinras bör härvid, att alltsedan 1914 års riksdag förslag varje år hade förelegat om en dylik lagstiftning, men att enighet om densamma innehåll icke före år 1917 kunnat vinnas mellan kamrarna. En av de omstridda punkterna hade just varit frågan om införande av en maximigräns för inköp utminuteringsvis av spritdrycker. I det förslag, som framlades av Kungl. Maj:t för 1914 års riksdag och som i det väsentligaste antogs av första kammaren såväl vid 1914 års som sedermera vid 1915, 1916 och 1917 års riksdagar, fanns icke någon bestämmelse om en dylik maximigräns. Enligt de förslag åter, som antogs av andra kammaren vid 1914, 1915 och 1916 års riksdagar, skulle högsta tillåtna utminuteringskvantiteten vara 1 liter i kalenderveckan, motsvarande 52 liter om året. I det förslag, som antogs av andra kammaren år 1917, var ifrågavarande kvantitet nedsatt till två liter i kalendermånaden. Sammanjämningsvis enades kamrarna vid 1917 års riksdag om den restriktionen, att spritdrycker icke skulle få utminuterats till någon i större myckenhet än fyra liter i kalendermånaden, motsvarande 48 liter om året, vilken bestämmelse återfinnes i 48 § av förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker, som träder i kraft först nästkommande 1 januari.

Med hänsyn till att ifrågavarande bestämmelse ännu icke hunnit bliva i praktiken prövad, vore det, enligt utskottets förmenande, olämpligt att, såsom motionärernas ena yrkande avser, redan nu underkasta densamma någon förändring.

I detta sammanhang är för övrigt att märka, hurusom i särskilda fall, då behov av längre gående inskränkningar, bland annat beträffande inköpskvantiteten, kan föreligga, Kungl. Maj:t eller Konungens befallningshavande enligt 70 § i 1917 års försäljningsförordning äger befogenhet att provisoriskt träffa erforderliga åtgärder. Sådan befogenhet finnes ju också enligt nu gällande bestämmelser, och har, såsom känt är, Kungl. Maj:t begagnat sig därav med hänsyn till den närvarande kristidens särskilda krav, som ansetts påkalla inskränkning av inköpskvantiteten till högst 2 liter i kvartalet. Att utan vidare även för kommande normala tider binda spritförsäljningen vid restriktioner, vilkas nuvarande tillfälliga förutsättningar då ej längre äro förhanden, måste betraktas såsom mycket oegentligt.

Motionärerna hava vidare förordat, att den i 34 § av 1917 års förordning fastslagna minimiåldern för köpare av rusdrycker, 21 år, skulle

höjas till 25 år. Även härom gäller givetvis vad utskottet ovan erinrat beträffande olämpligheten av ändringar i bestämmelser, som ännu ej trätt i kraft och kunnat i praktiken prövas, och synas för övrigt några övertygande saksål för ifrågavarande höjning icke heller vara av motionärerna förebragta.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion, I: 98, av herr *Petrén, Alfred*, och herr *Ljunggren, Elof*, icke må föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 3 maj 1918.

På bevillningsutskottets vägnar:

ALEXIS HAMMARSTRÖM.

Reservationer:

av herr *Wijk* mot vissa delar av utskottets motivering;

av herrar *Jacob Larsson, Källman, Månsson* i Hageström, *Jonsson* i Hökhult, *Bergman, Johannes Åkesson, Johansson* i Kullerstå, *Olsson* i Ramsta, *Uddenberg* och *Jönsson* i Fridhill, som ansett, att bevillningsutskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

Då det kommit till bevillningsutskottets kännedom, att inom kontrollstyrelsen för närvarande utfördes en av Kungl. Maj:t anbefalld undersökning beträffande inköpen utminuteringsvis av brännvin på vissa representativt valda orter och inom olika inkomst- och yrkesgrupper, har utskottet ansett det vara av intresse att få del av de preliminära resultat av berörda undersökning, som möjligen redan kunde föreligga. Sedan utskottet i föreskriven ordning gjort framställning härom, har kontrollstyrelsen den 19 april 1918 till utskottet överlämnat fyra tabeller, uti vilka meddelas vissa resultat av nämnda undersökning, i vad den avser inköpens omfattning i liter och kronor samt köparnas sammanlagda taxerade inkomst (*tabell 1*), medelinköp i liter (*tabell 2*), medelin-

köp i kronor för inköpsbevisinnehavare (tabell 3) samt inköpsbeloppets procentiska storlek i förhållande till den taxerade inkomsten (tabell 4), allt hos tillsammans 12,157 kunder inom försäljningsbolagens i Göteborg, Malmö och Norrköping kontrollområden. Ifrågavarande fyra tabeller äro såsom bilagor fogade till detta betänkande.

I tabell 1, som upptager den sammanlagda taxerade årsinkomsten hos de av undersökningen omfattade köparna ävensom de absoluta talen för deras inköp i liter och kronor, lämnas berörda uppgifter dels med hänsyn till köparnas taxerade inkomster, dels med hänsyn till deras huvudyrkesgrupper. Uppgifterna avse för Malmö- och Norrköpingsbolagens kontrollområden hela kalenderåret 1916, således även den mindre del av nämnda år (^{16/11}—^{31/12}), då högsta tillåtna utminuteringskvantiteten var två liter i kalendermånaden, samt för Göteborgsbolagets kontrollområde försäljningsåret den 1 november 1915—den 31 oktober 1916.

En sammanställning för samtliga i tabell 1 angivna orter av tabellens uppgifter ger följande resultat med hänsyn till olika inkomstklasser:

Inkomstklass:	Antal köpare inom klassen.	Köparnas inom klassen sammanlagda inkomst.	Inköp i	
			liter	kronor
Inkomst under 800 kr. . .	2,363	1,170,300	86,917	158,106
Inkomst 800—999 kr. . . .	1,102	932,100	46,840	83,843
Inkomst 1,000—1,999 kr.	5,667	7,777,500	253,100	455,586
Inkomst 2,000—2,999 kr.	1,133	2,636,600	48,340	104,831
Inkomst 3,000—3,999 kr.	487	1,643,500	20,274	49,589
Inkomst 4,000 kr. och däröver	1,405	25,158,900	63,836	198,079
Summa	12,157	39,318,900	519,307	1,050,034

Såsom torde framgå av tabell 1, utgöra de i denna sammanställning intagna uppgifterna beträffande inköp i liter och kronor medeltal av ganska varierande siffror i nämnda avseenden såväl på de olika orterna som ock inom olika yrkesgrupper.

I tabell 2 och 3 äro för olika inkomstgrupper och yrkesklasser angivna medelinköpen i liter och kronor. Vad först medelinköpen i liter beträffar, ställa sig förhållandena olika på olika orter. I Malmö och Norrköping äro medelinköpen högst i de lägsta inkomstklasserna, under

det att i Göteborgs stad och landsbygden omkring Malmö medelinköpen i liter äro högst i den högsta inkomstklassen. Vidkommande medelinköpen i kronor äro dessa genomgående högst i den högsta inkomstklassen och detta jämväl å de orter, där medelinköpen i liter äro högst i de lägre inkomstklasserna, detta beroende därpå att köparna i de högre inkomstklasserna köpa finare och dyrare spirituosa.

I tabell 4 redogöres slutligen för det penningbelopp, som köparna inom en viss inkomstklass eller yrkesgrupp nedlagt på inköp av spirituosa, i procent av den sammanlagda taxerade inkomst, som köparna inom den ifrågavarande inkomstklassen eller yrkesgruppen haft. Tabellen visar, att spirituosainköpen belasta de mindre inkomsttagarnas inkomster i väsentligt högre relativ grad än de större inkomsttagarnas.

De sålunda vunna upplysningarna om inköpen utminuteringsvis av brännvin visa enligt utskottets mening på ett övertygande sätt den betydelse, som alkoholbruket i ekonomiskt hänseende har särskilt för konsumenterna tillhörande de lägre inkomstklasserna. Härtill kommer, att den av kontrollstyrelsen företagna undersökningen lämnar öppet, vilka belopp som nedläggas på inköp av brännvin å utskänkingsställena samt på inköp av öl, varav förbrukningen, särskilt bland de bredare befolkningslagren i städerna, är synnerligen omfattande. Inom de områden, som de lämnade uppgifterna avse, omfattar, såsom framgår av den ovan (sid. 4) intagna sammanställningen, antalet köpare under 2,000 kronors inkomst ej mindre än $\frac{3}{4}$ av hela antalet. Då undersökningen är verkställd efter representativa grunder, torde ifrågavarande tal få anses angiva den genomsnittliga fördelningen på olika inkomstklasser bland samtliga köpare. Av det sammanlagda inköpsbeloppet belöper på köpare under 2,000 kronors inkomst med en sammanlagd inkomst av 9,879,900 kronor $\frac{2}{3}$ samt på köpare med 2,000 kronors inkomst och därutöver med en sammanlagd inkomst av 29,439,000 kronor endast $\frac{1}{3}$. Då i genomsnitt en köpare med små inkomster, såsom framgår av tabell 2, icke köper mindre kvantitet brännvin än en köpare med större inkomster — på några orter köper den mindre inkomsttagaren mera än den större inkomsttagaren — är den relativa belastningen av inköpen på den förres inkomster flerfaldigt större än på den senares inkomster, för en köpare med en inkomst mellan 1,000—1,999 kronor omkring 6 gånger så stor som för en köpare med 4,000 kronors inkomst och därutöver.

Att rusdryckskonsumtionen tyngre belastar de små inkomsttagarna än de större, har visserligen varit ett länge känt förhållande, men genom

det siffermässiga fastställandet härav i den företagna undersökningen framträder alkoholbrukets skadeverkningar i ekonomiskt avseende särskilt för dessa mindre inkomsttagare i en synnerligen stark dager. I belysningen av dessa siffror synes en nedsättning av den enligt rusdrycksförsäljningsförordningen medgivna inköpskvantiteten vara en åtgärd av stor ekonomisk betydelse för dessa inkomsttagare. Då enligt tabellerna 2 och 3 en köpare med en inkomst mellan 1,000 och 2,000 kronor — denna inkomstklass omfattar bland samtliga köpare, som gjorts till föremål för undersökning, nära 47 % — i medeltal för varje inköpt liter betalt i Göteborg 1 krona 87 öre, i Malmö 1 krona 73 öre och i Norrköping 1 krona 82 öre, skulle en nedsättning av inköpskvantiteten från den år 1916 faktiskt inköpta till den av motionärerna föreslagna hava betytt en besparing för en köpare med nyssnämnda inkomst av i Göteborg nära 53 kronor, i Malmö omkring 67 kronor 50 öre och i Norrköping nära 66 kronor.

Den invändningen skulle möjligen kunna tänkas riktad mot motionärernas förslag, att inköpskvantitetens nedsättning till *en* liter i kalendermånaden skulle innebära en alltför stark reduktion av vad som hittills ansetts bära medgivas. Under den tid, som förflutit, sedan bestämmelsen om två liter i kalenderkvartalet (åtta liter om året) såsom högsta medgivna inköpskvantitet varit gällande, torde erfarenheten onekligen hava visat, att icke några större svårigheter mött för de flesta konsumenter att reda sig med denna kvantitet. Svårigheter torde huvudsakligen hava mött blott för dem, som hava representativa skyldigheter eller utöva gästfrihet i större omfattning. Ifrågavarande svårigheter hava emellertid berott därpå, att några undantag från gällande, under kristiden införda bestämmelser om inköpskvantiteten ej ens för särskilda fall varit medgivna. När dessa provisoriska bestämmelser framdeles upphöra och den nya försäljningsförordningen trätt i kraft, kommer emellertid försäljningsbolag att enligt 48 § i denna förordning kunna, efter därom skriftligen gjord framställning och om särskilda skäl föreligga, för visst fall medgiva en köpare rätt att inköpa större myckenhet än den i allmänhet medgivna. Härigenom torde varje legitimt behov av en större kvantitet spritdrycker kunna bli tillgodosett, även om enligt motionärernas förslag inköpsmaximum som regel fastställes till en liter i kalendermånaden.

Under ärendets behandling inom utskottet har det gjorts gällande, att en ändring av bestämmelsen om den högsta medgivna inköpskvantiteten icke borde företagas så omedelbart efter rusdrycksförsäljnings-

förordningens antagande och innan ens denna förordning trätt i kraft. Någon avgörande vikt torde emellertid enligt utskottets mening icke få tilläggas denna mera formella synpunkt. Då den föreslagna minskningen av den medgivna inköpskvantiteten måste antagas vara av stor ekonomisk betydelse för det stora flertalet köpare och sålunda står i överensstämmelse med rusdrycksförsäljningsförordningens grundsats, att försäljningen skall ordnas så, att därigenom åstadkommes så ringa skada som möjligt, synes motionärernas förslag redan nu kunna upptagas till saklig prövning.

Under åberopande av vad sålunda anförts, anser utskottet starka skäl föreligga för bifall till den av motionärerna föreslagna ändringen i 48 § rusdrycksförsäljningsförordningen.

Vad härefter beträffar den av motionärerna föreslagna höjningen av minimiåldern för inköp utminuteringsvis av rusdrycker från 21 till 25 år finner sig utskottet, med stöd av de under kristiden vunna erfarenheterna och på grund av de skäl, motionärerna anförts, böra förorda jämväl det härutinnan framställda förslaget.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, med bifall till förevarande, av herr *Petrén, Alfred*, och herr *Ljunggren, Elof*, väckta motion, I: 98, måtte för sin del antaga följande

Förslag

till förordning angående ändrad lydelse av 34 och 48 §§ i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker.

Härigenom förordnas, att 34 och 48 §§ i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker skola erhålla följande ändrade lydelse:

34 §.

Rusdrycker må icke utminuterar till

- 1) den, som icke fyllt 25 år,
 - 2) den, som — — — — —
- — — — — efter förd klagan upphävt.

48 §.

Spritdrycker må icke till någon utminuteras i större myckenhet än *en liter* i kalendermånaden.

Efter därom — — — — — sålunda stadgats.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1919.

samt av herrar *Bäckström* och *Berg* i Staby, vilka ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande, av herr *Petrén*, *Alfred*, och herr *Ljunggren*, *Elof*, väckta motion, I: 98, måtte för sin del antaga följande

Förslag

till *förordning* angående *ändrad lydelse* av 34 och 48 §§ i *förordningen* den 14 juni 1917 angående *försäljning* av *rusdrycker*.

Häriigenom förordnas, att 34 och 48 §§ i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker skola erhålla följande ändrade lydelse:

34 §.

Rusdrycker må icke utminuteras till

1) den, som icke fyllt 25 år,

2) den, som — — — — —
— — — — — — — efter förd klagan upphävt.

48 §.

Spritdrycker må icke till någon utminuteras i större myckenhet än *två liter* i kalendermånaden.

Efter därom — — — — — sålunda stadgats.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1919.

Tab. 1. Sammanlagd taxerad inkomst samt inköp i liter och kronor (absoluta tal.) År 1916.*

Bilaga
till Bevillningsutskottets betänkande Nr 38.

Yrkesgrupp och område	Inkomst under 800 kr.				Inkomst 800—999 kr.				Inkomst 1,000—1,999 kr.				Inkomst 2,000—2,999 kr.				Inkomst 3,000—3,999 kr.				Inkomst 4,000 kr. och däröver				S u m m a				
	Antal	Sammanlagd inkomst	Inköp i		Antal	Sammanlagd inkomst	Inköp i		Antal	Sammanlagd inkomst	Inköp i		Antal	Sammanlagd inkomst	Inköp i		Antal	Sammanlagd inkomst	Inköp i		Antal	Sammanlagd inkomst	Inköp i		Antal	Sammanlagd inkomst	Inköp i		
			liter	kr.			liter	kr.			liter	kr.			liter	kr.			liter	kr.			liter	kr.			liter	kr.	liter
Jordbruk med binärningar.	Göteborgs stad.....	16	7,400.—	658	1,144.—	6	5,200.—	228	386.—	5	7,600.—	128	295.—	5	10,300.—	73	232.—	2	6,600.—	151	432.—	6	90,700.—	214	619.—	40	127,800.—	1,452	3,133.—
	Malmö ».....	5	2,500.—	286	508.—	4	3,300.—	203	325.—	19	23,100.—	1,071	1,931.—	4	10,200.—	147	311.—	1	3,000.—	41	66.—	5	22,400.—	382	889.—	38	64,500.—	2,130	4,030.—
	Norrköpings ».....	69	35,800.—	2,574	4,547.—	12	9,900.—	604	1,066.—	8	10,200.—	402	733.—	4	9,500.—	150	311.—	—	—	—	—	4	46,200.—	182	375.—	97	111,600.—	3,912	7,032.—
	Landsbygden omkring Malmö.....	237	132,000.—	7,956	13,202.—	85	70,800.—	2,918	5,005.—	145	202,100.—	7,082	12,256.—	67	159,500.—	4,223	7,855.—	54	178,700.—	3,005	5,862.—	58	386,900.—	3,550	6,812.—	646	1,130,000.—	28,734	50,992.—
» » Norrköping.....	310	104,700.—	10,540	18,896.—	130	107,000.—	5,015	9,439.—	148	188,600.—	5,798	11,652.—	33	80,200.—	1,590	3,270.—	14	46,600.—	657	1,408.—	21	185,500.—	848	2,007.—	656	712,600.—	24,448	46,672.—	
Industri och bergsbruk.	Göteborgs stad.....	320	160,800.—	11,390	19,950.—	168	144,800.—	6,758	11,533.—	956	1,288,900.—	40,153	69,304.—	120	273,100.—	4,666	9,716.—	48	162,000.—	1,970	4,720.—	143	2,337,500.—	8,060	27,494.—	1,755	4,367,100.—	72,997	142,717.—
	Malmö ».....	99	49,300.—	4,385	7,419.—	96	79,400.—	5,294	8,823.—	672	929,500.—	34,837	58,033.—	91	207,400.—	4,422	8,230.—	21	72,200.—	797	1,952.—	47	442,900.—	1,758	4,656.—	1,026	1,780,700.—	51,493	89,113.—
	Norrköpings ».....	186	98,600.—	9,102	16,032.—	141	121,200.—	6,762	11,989.—	884	1,180,600.—	43,565	77,519.—	86	197,500.—	3,969	7,933.—	20	67,000.—	880	2,218.—	37	462,700.—	1,470	3,962.—	1,354	2,127,600.—	65,748	119,653.—
	Landsbygden omkring Malmö.....	209	113,900.—	7,822	12,857.—	116	97,800.—	4,762	8,030.—	564	787,000.—	24,161	39,455.—	36	82,300.—	1,807	3,056.—	13	43,400.—	426	904.—	8	71,800.—	453	1,033.—	946	1,196,200.—	39,431	65,335.—
» » Norrköping.....	142	75,400.—	5,211	9,431.—	63	53,500.—	2,487	4,596.—	277	368,400.—	11,700	21,262.—	26	59,600.—	1,054	2,179.—	7	23,600.—	312	812.—	20	276,900.—	1,004	3,215.—	535	857,400.—	21,768	41,495.—	
Handel och samfärdsl	Göteborgs stad.....	180	88,300.—	6,423	13,704.—	70	59,500.—	2,853	5,629.—	563	792,300.—	21,599	44,564.—	221	524,000.—	8,705	22,903.—	124	421,600.—	4,975	13,318.—	522	13,015,600.—	26,716	88,127.—	1,680	14,901,300.—	71,271	188,245.—
	Malmö ».....	44	22,000.—	1,773	3,323.—	37	31,600.—	1,863	3,436.—	357	510,000.—	17,507	31,791.—	100	229,100.—	4,160	8,329.—	37	124,700.—	1,362	3,187.—	95	1,663,800.—	3,315	10,008.—	670	2,581,200.—	29,980	60,074.—
	Norrköpings ».....	90	47,500.—	3,888	7,695.—	37	31,900.—	1,751	3,256.—	350	485,700.—	16,670	31,544.—	79	191,700.—	3,617	8,248.—	41	140,600.—	1,773	4,361.—	93	1,466,700.—	4,025	11,289.—	690	2,364,100.—	31,724	66,393.—
	Landsbygden omkring Malmö.....	38	21,000.—	1,483	2,560.—	26	22,100.—	943	1,591.—	88	124,500.—	3,730	6,775.—	17	39,800.—	654	1,288.—	4	13,800.—	127	352.—	9	83,200.—	400	1,164.—	182	304,400.—	7,337	13,730.—
» » Norrköping.....	69	33,900.—	2,458	4,503.—	18	15,500.—	723	1,397.—	101	136,900.—	4,045	7,991.—	14	32,700.—	519	1,183.—	12	41,200.—	537	1,404.—	8	65,700.—	300	894.—	222	325,900.—	8,582	17,372.—	
Allmän tjänst och fria yrken.	Göteborgs stad.....	44	22,200.—	1,391	3,283.—	9	7,600.—	382	801.—	138	214,300.—	5,266	10,879.—	98	225,100.—	3,644	8,830.—	45	153,400.—	1,790	5,159.—	210	2,836,000.—	8,002	26,025.—	544	3,458,600.—	20,475	54,977.—
	Malmö ».....	11	5,500.—	470	838.—	5	4,200.—	224	412.—	43	62,700.—	1,976	3,795.—	46	106,200.—	1,779	4,050.—	16	53,400.—	644	1,419.—	35	338,800.—	1,165	3,756.—	156	570,800.—	6,258	14,270.—
	Norrköpings ».....	6	3,200.—	279	524.—	1	900.—	60	103.—	51	77,200.—	2,196	4,326.—	21	47,000.—	951	1,984.—	9	29,600.—	251	635.—	16	227,000.—	487	1,468.—	104	384,900.—	4,224	9,040.—
	Landsbygden omkring Malmö.....	14	7,500.—	573	954.—	3	2,600.—	29	49.—	12	17,900.—	413	858.—	9	21,500.—	257	534.—	3	10,100.—	127	243.—	3	23,000.—	66	271.—	44	82,600.—	1,465	2,909.—
» » Norrköping.....	8	3,800.—	258	501.—	3	2,500.—	157	310.—	5	7,400.—	193	417.—	5	11,200.—	203	507.—	2	6,200.—	78	235.—	5	29,000.—	117	344.—	28	60,100.—	1,006	2,314.—	
Husligt arbete och ej närmare specificerat arbete.	Göteborgs stad.....	175	87,100.—	4,400	9,367.—	33	28,500.—	1,212	2,522.—	164	209,000.—	5,872	11,374.—	34	79,500.—	1,043	2,248.—	7	23,500.—	211	532.—	44	958,100.—	1,039	2,916.—	457	1,385,700.—	13,777	28,959.—
	Malmö ».....	22	11,000.—	1,030	2,124.—	17	14,800.—	806	1,683.—	40	53,200.—	1,801	3,435.—	12	28,200.—	520	1,213.—	3	9,400.—	73	187.—	5	35,100.—	48	160.—	99	151,700.—	4,278	8,802.—
	Norrköpings ».....	32	16,200.—	1,416	2,677.—	9	7,800.—	394	773.—	34	46,600.—	1,285	2,680.—	5	11,000.—	187	421.—	3	9,900.—	79	157.—	4	31,800.—	88	216.—	87	123,300.—	3,449	6,924.—
	Landsbygden omkring Malmö.....	28	16,600.—	878	1,540.—	9	6,300.—	282	446.—	39	48,300.—	1,537	2,480.—	—	—	—	—	1	3,000.—	8	26.—	4	33,900.—	115	275.—	81	108,100.—	2,820	4,767.—
» » Norrköping.....	9	4,100.—	273	497.—	4	3,400.—	130	243.—	4	5,500.—	113	237.—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	28,700.—	32	104.—	20	40,700.—	548	1,081.—	
Samtliga yrkesgrupper	Göteborgs stad.....	735	365,800.—	24,262	47,478.—	286	245,600.—	11,433	20,871.—	1,826	2,512,100.—	73,018	136,416.—	478	1,112,000.—	18,131	43,929.—	226	767,100.—	9,097	24,161.—	925	19,237,900.—	44,031	145,181.—	4,476	24,240,500.—	179,972	418,036.—
	Malmö ».....	181	90,300.—	7,944	14,212.—	159	133,300.—	8,390	14,679.—	1,131	1,578,500.—	57,192	98,985.—	253	581,100.—	11,028	22,133.—	78	262,700.—	2,917	6,811.—	187	2,503,000.—	6,668	19,469.—	1,989	5,148,900.—	94,139	176,289.—
	Norrköpings ».....	383	201,300.—	17,259	31,475.—	200	171,700.—	9,571	17,187.—	1,327	1,800,300.—	64,118	116,802.—	195	456,700.—	8,874	18,897.—	73	247,100.—	2,983	7,371.—	154	2,234,400.—	6,252	17,310.—	2,332	5,111,500.—	109,057	209,042.—
	Landsbygden omkring Malmö.....	526	291,000.—	18,712	31,113.—	239	199,600.—	8,934	15,121.—	848	1,179,800.—	36,923	61,824.—	129	303,100.—	6,941	12,733.—	75	249,000.—	3,693	7,387.—	82	598,800.—	4,584	9,555.—	1,899	2,821,300.—	79,787	137,733.—
» » Norrköping.....	538	221,900.—	18,740	33,828.—	218	181,900.—	8,512	15,985.—	535	706,800.—	21,849	41,559.—	78	183,700.—	3,366	7,139.—	35	117,600.—	1,584	3,859.—	57	584,800.—	2,301	6,564.—	1,461	1,996,700.—	56,352	108,934.—	

* För Göteborg $\frac{1}{1}$ 1915— $\frac{31}{10}$ 1916.

Tab. 2. Medelinköp i liter per bevisinnehavare. År 1916.¹

Yrkesgrupp och område	I n k o m s t						
	Under 800 kr.	800—999 kr.	1,000—1,999 kr.	2,000—2,999 kr.	3,000—3,999 kr.	4,000 kr. och där-över	Samt-liga
Jordbruk med binärningar	Göteborgs stad	41.—	38.—	26.—	15.—	76.—	36.—
	Malmö »	57.—	51.—	56.—	37.—	41.—	76.—
	Norrköpings »	37.—	50.—	50.—	38.—	—	46.—
	Landsbygden omkring Malmö	34.—	34.—	49.—	63.—	56.—	61.—
» » Norrköping	34.—	39.—	39.—	48.—	47.—	40.—	
Industri och bergsbruk	Göteborgs stad	36.—	40.—	42.—	39.—	41.—	56.—
	Malmö »	44.—	55.—	52.—	49.—	38.—	37.—
	Norrköpings »	49.—	48.—	49.—	46.—	44.—	40.—
	Landsbygden omkring Malmö	37.—	41.—	43.—	50.—	33.—	57.—
» » Norrköping	37.—	39.—	42.—	41.—	45.—	50.—	
Handel och samfärdsel	Göteborgs stad	36.—	41.—	38.—	39.—	40.—	51.—
	Malmö »	40.—	50.—	49.—	42.—	37.—	35.—
	Norrköpings »	43.—	47.—	48.—	46.—	43.—	43.—
	Landsbygden omkring Malmö	39.—	36.—	42.—	38.—	32.—	44.—
» » Norrköping	36.—	40.—	40.—	37.—	45.—	38.—	
Allmän tjänst och fria yrken	Göteborgs stad	32.—	42.—	38.—	37.—	40.—	38.—
	Malmö »	43.—	45.—	46.—	39.—	40.—	33.—
	Norrköpings »	47.—	60.—	43.—	45.—	28.—	30.—
	Landsbygden omkring Malmö	41.—	10.—	34.—	29.—	42.—	22.—
» » Norrköping	32.—	52.—	39.—	41.—	39.—	23.—	
Husligt arbete och ej närmare specificerat arbete	Göteborgs stad	25.—	37.—	36.—	31.—	30.—	24.—
	Malmö »	47.—	47.—	45.—	43.—	24.—	10.—
	Norrköpings »	44.—	44.—	38.—	37.—	26.—	22.—
	Landsbygden omkring Malmö	31.—	31.—	39.—	—	8.—	29.—
» » Norrköping	30.—	33.—	28.—	—	—	11.—	
Samtliga yrkesgrupper	Göteborgs stad	33.—	40.—	40.—	38.—	40.—	48.—
	Malmö »	44.—	53.—	51.—	44.—	37.—	36.—
	Norrköpings »	45.—	48.—	48.—	46.—	41.—	41.—
	Landsbygden omkring Malmö	36.—	37.—	44.—	54.—	49.—	56.—
» » Norrköping	35.—	39.—	41.—	43.—	45.—	40.—	

¹ För Göteborg 1/11 1915—31/10 1916.

Tab. 3. Medelinköp i kronor per bevisinnehavare. År 1916.¹

Yrkesgrupp och område	I n k o m s t						
	Under 800 kr.	800—999 kr.	1,000—1,999 kr.	2,000—2,999 kr.	3,000—3,999 kr.	4,000 kr. och där-över	Samt-liga
Jordbruk med binärningar	Göteborgs stad	73.—	64.—	59.—	46.—	216.—	103.—
	Malmö »	102.—	81.—	102.—	78.—	66.—	18.—
	Norrköpings »	66.—	89.—	92.—	78.—	—	94.—
	Landsbygden omkring Malmö	56.—	59.—	85.—	117.—	109.—	117.—
» » Norrköping	61.—	73.—	79.—	99.—	101.—	96.—	
Industri och bergsbruk	Göteborgs stad	62.—	69.—	72.—	81.—	98.—	192.—
	Malmö »	75.—	92.—	86.—	90.—	93.—	99.—
	Norrköpings »	86.—	85.—	88.—	92.—	111.—	107.—
	Landsbygden omkring Malmö	62.—	69.—	70.—	85.—	70.—	129.—
» » Norrköping	66.—	73.—	77.—	84.—	116.—	161.—	
Handel och samfärdsel	Göteborgs stad	76.—	80.—	79.—	104.—	107.—	169.—
	Malmö »	76.—	93.—	89.—	83.—	86.—	105.—
	Norrköpings »	86.—	88.—	90.—	104.—	106.—	121.—
	Landsbygden omkring Malmö	67.—	61.—	77.—	76.—	88.—	129.—
» » Norrköping	65.—	78.—	79.—	85.—	117.—	112.—	
Allmän tjänst och fria yrken	Göteborgs stad	75.—	89.—	79.—	90.—	115.—	124.—
	Malmö »	76.—	82.—	88.—	88.—	89.—	107.—
	Norrköpings »	87.—	103.—	85.—	94.—	71.—	92.—
	Landsbygden omkring Malmö	68.—	16.—	72.—	59.—	81.—	90.—
» » Norrköping	63.—	103.—	83.—	101.—	118.—	69.—	
Husligt arbete och ej närmare specificerat arbete	Göteborgs stad	54.—	76.—	69.—	66.—	76.—	66.—
	Malmö »	97.—	99.—	86.—	101.—	62.—	32.—
	Norrköpings »	84.—	86.—	79.—	84.—	52.—	54.—
	Landsbygden omkring Malmö	55.—	50.—	64.—	—	26.—	69.—
» » Norrköping	55.—	61.—	59.—	—	—	35.—	
Samtliga yrkesgrupper	Göteborgs stad	65.—	73.—	75.—	92.—	107.—	157.—
	Malmö »	79.—	92.—	88.—	87.—	87.—	104.—
	Norrköpings »	82.—	86.—	88.—	97.—	101.—	112.—
	Landsbygden omkring Malmö	59.—	63.—	73.—	99.—	98.—	117.—
» » Norrköping	63.—	73.—	78.—	92.—	110.—	115.—	

¹ För Göteborg 1/11 1915—31/10 1916.

Tab. 4. Inköp i kronor i procent av inkomsten. År 1916.¹

Yrkesgrupp och område	I n k o m s t						
	Under 800 kr.	800—999 kr.	1,000—1,999 kr.	2,000—2,999 kr.	3,000—3,999 kr.	4,000 kr. och där-över	Samt-liga
Jordbruk med binärningar	Göteborgs stad	15.9	7.4	3.9	2.3	6.6	0.7
	Malmö »	20.3	9.9	8.4	3.1	2.2	4.—
	Norrköpings »	12.7	10.3	7.2	3.3	—	0.8
	Landsbygden omkring Malmö	10.—	7.1	6.1	4.9	3.3	1.8
» » Norrköping	18.—	8.8	6.2	4.1	3.—	1.1	
Industri och bergsbruk	Göteborgs stad	12.4	8.—	5.4	3.6	2.9	1.2
	Malmö »	15.—	11.1	6.2	4.—	2.7	1.1
	Norrköpings »	16.3	9.9	6.6	4.—	3.3	0.9
	Landsbygden omkring Malmö	11.3	8.2	5.—	3.7	2.1	1.4
» » Norrköping	12.5	8.6	5.8	3.7	3.4	1.2	
Handel och samfärdsel	Göteborgs stad	15.5	9.5	5.6	4.4	3.2	0.7
	Malmö »	15.1	10.9	6.2	3.6	2.6	0.6
	Norrköpings »	16.2	10.4	6.5	4.3	3.1	0.8
	Landsbygden omkring Malmö	12.2	7.2	5.4	3.2	2.6	1.4
» » Norrköping	13.3	9.—	5.8	3.6	3.4	1.4	
Allmän tjänst och fria yrken	Göteborgs stad	14.8	10.5	5.1	3.9	3.4	0.9
	Malmö »	15.2	9.8	6.1	3.8	2.7	1.1
	Norrköpings »	16.4	11.4	5.6	4.2	2.1	0.6
	Landsbygden omkring Malmö	12.7	18.8	4.8	2.5	2.4	1.2
» » Norrköping	13.2	12.4	5.6	4.5	3.8	1.2	
Husligt arbete och ej närmare specificerat arbete	Göteborgs stad	10.8	8.9	5.4	2.8	2.3	0.3
	Malmö »	19.3	11.4	6.5	4.3	2.—	0.5
	Norrköpings »	16.5	9.9	5.8	3.8	1.6	0.7
	Landsbygden omkring Malmö	9.3	7.1	5.1	—	0.9	0.8
» » Norrköping	12.1	7.1	4.3	—	—	0.4	
Samtliga yrkesgrupper	Göteborgs stad	13.—	8.5	5.4	4.—	3.2	0.8
	Malmö »	15.7	11.—	6.3	3.8	2.6	0.8
	Norrköpings »	15.6	10.—	6.6	4.1	3.—	0.8
	Landsbygden omkring Malmö	10.7	7.6	5.2	4.2	3.—	1.6
» » Norrköping	15.2	8.8	5.9	3.9	3.3	1.1	

¹ För Göteborg 1/11 1915—31/10 1916.